

MARTÍ DOMÍNGUEZ

El jardí del poeta

M'agrada passejar per la terra dels meus escriptors estimats. Aturar-me al davant dels arbres que han conegut, de les plantes que han olorat, del paisatge que ha conformat la seua quotidianitat. Recorde les velles oliveres del mas Pla, o el gros til·ler sota el qual es refugiava Voltaire en Ferney els dies d'estiu. És emocionant saber que aquell arbre va arrecerar una persona que admires, com també ho és revelar la geografia, fer propis els noms, i relacionar Pascal amb el Puy De Dôme, o Rilke amb les geologies de Ronda, on sojornava de desamor. Alces els ulls i et corprèn l'embaum del cedre del jardí de Fenelón al seu castell del Perigord, mentre el guia t'explica, de segur que fantasiosament, que aquell arbre el plantaren el dia del naixement de l'escriptor. Són petits detalls que formen el gran empedrat dels records, els acants de la casa de Goethe, el ginkgo de Carlota von Stein, els castanyers de Stendhal a Grenoble... I en aquest herbari de la memòria

de sobte lamentes no haver trobat la tomba de Virgili a Nàpols, i no haver pogut veure aquell lloc de peregrinació on Petrarca va plantar un llorer, i que, segons les cròniques romàntiques, els poetes, a força de prendre fulles per al record, mataren lentament...

Perquè els poetes —com tots els escriptors— són uns fetitxistes dels records. La seua vitalitat, la seua força, l'extrauen d'exhumar mots amb textures oblidades, cançons amb olors que exciten sentiments. Potser és cert que no hi ha gran poesia sense nostalgia, sense una maleïda malenconia que t'atenalla el cor. Ho rumiava mentre llegia el poemari "L'antic jardí d'Ítaca" de Gaspar Jaén i Urban, i mentre desgranava aquest vers: "No sé traure'n profit del dolor que em visita/ aquest hivern el cor. Maleïda nostàlgia." El poeta d'Elx visita el jardí de la seua infantesa en la casa de l'hort, i proustianament —o més aviat rousseau-nianament— s'entreté amb cada evocació que li produeix tota aquella botànica de sobte retrobada. El gesmler blau, els

baladres blancs i rosa, la llimera amb branques d'empelt de taronger, l'agret de talls fràgils i campanetes grogues, lletsons i cama-roges, ramells de violeres... És un pols amb cada color, cada olor, cada mot: Gaspar Jaén modula les paraules, fixa la seua percepció en un nom com "assutzenes del frare sant Pasqualet", o bé es corprèn amb el rastre que ha deixat una serp en la terra de l'hort, una ratlla ondulada que viatja de sobte fins a una sinapsi de la memòria: "Amb greix de serp es trauen les punxes de palmera/ que els palmerers es fiquen. I així, en matar-ne alguna,/ li extirpen el greix, hàbils, i en pots de vidre el guarden".

Els versos de Gaspar Jaén parlen de geografia i paisatge, de toponímia i cultura popular. O s'entretenen amb una llista de noms de séquies, que tenen totes la punyent sonoritat d'un passat llunyà: Anacla, Anoi, Arbinella, Carell... I per sobre tot hi és la presència vívida de la família, de son pare palmerer, de sa mare amb la bronja de gesmil, de la seua tia Ramona, "oixant les gallines que escarben el jardí". És un espai on cada planta és un símbol, on cada bocí de natura significa alguna cosa, on cada flor remet a algun plec de palimpsest de la memòria. Hi ha una mena de sorpresa en el descobriment, en aquesta conversa pausada i entranyable. I cada vers es decanta a poc a poc, amb la magistralitat de qui estima, amb la malenconia de qui sap que perd, dia a dia, un bé molt preuat. Gaspar Jaén i Urban traou profit —com els bons poetes— del dolor i de l'evocació del paradís perdut.

